

Tarih: 01.01.2009

Araştırma Raporu

Sayı : 2008/01/06

**Konu : 2008 YILI TÜRKİYE-AB MÜZAKERE SÜRECİ GENEL
DEĞERLENDİRME**

Hazırlayan: Ayşegül DEDE

2008 YILI AVRUPA BİRLİĞİ GELİŞMELERİ

VE

2008 TÜRKİYE İLERLEME RAPORU

2008 yılını Türkiye ve AB açısından parlak bir yıl olarak değerlendirmek zordur. Türkiye'nin iç politika gündemi ile ilgili yaşadığı sorunlar AB yolunda bir engel oluştururken, Avrupa Birliği'nde kendi içinde çözemediği sorunlardan dolayı "ortak bir karar alamama" durumu ön plana çıkmıştır.

2008 yılında Türkiye-AB ilişkileri iç politikada yaşanan gelişmelerin gölgesinde kalırken, Avrupa Birliği'nde Lizbon Anlaşması'nun onaylanması sürecinde ortaya çıkan problemler ön plana çıkmıştır.

Birlik içinde Lizbon Anlaşması, Rusya-Gürcistan Savaşındaki AB'nin tutumu ve dünya çapında yaşanan ekonomik krizde AB'den krizle ilgili ortak bir açıklamanın gelmemesi 2008 yılının başlıca gündem maddeleridir. 2008 yılı boyunca gündemi en fazla işgal eden madde ise Lizbon Anlaşması'dır. Avrupa Birliği'nin bir anayasası olması fikri uzun süre tartışılmış ve yeni anayasa ile AB'ye kurumsal bir yapı ve işleyiş kazandırılması amaçlanmıştır. 2005 yılında anlaşmayı bazı üye ülkelerin onaylamaması AB

içinde bir krize neden olmuş ve bu durum genişleme konusunun da tartışılmasını beraberinde getirmiştir. Bu nedenle yeni bir anayasa olarak oluşturulan Lizbon Anlaşması, Avrupa Parlamentosu tarafından Şubat 2008'de kabul edilerek üye ülkelerin onayına sunulmuştur.

Lizbon Anlaşması; karar alma sürecinde parlamenter denetiminin artırılması, Avrupa Parlamentosu'nun rolünün güçlendirilmesi, Avrupa seçimlerine yeni bir boyut kazandırılması ve vatandaşların girişimine olanak tanınması bakımından AB'yi demokrasiye biraz daha yakınlaştıracak yapıdadır. Etkinlik açısından bakıldığı zaman ise nitelikli çoğunluğun genişletilmesi karar alma sürecini hızlandıracaktır. Anlaşma ekonomik ve siyasal yapılanmaya son noktayı koymamakta, kurumsal yapıdaki son düzenlemelerin genişleme sürecine bağlı olarak değişebileceği yorumunu da beraberinde getirmektedir.

Anlaşmanın 1 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe girmesi için tüm üye ülkeler tarafından onaylanması gerekmektedir. AB'ye üye ülkelerin büyük bir çoğunluğu anlaşmayı onaylamakla birlikte, İrlanda halkı tarafından anlaşma reddedilmiştir. İrlanda anlaşmayı onaylamadığı için AB'deki mevcut kriz henüz çözümlenmemiştir.

Avrupa Birliği içinde krize neden olan bir başka konu Rusya ile ilgilidir. Rusya-Gürcistan savaşında aşırı güç kullanan Rusya'ya karşı yaptırım konusu Birlik içinde tartışmaya neden olmuş, Birlik içindeki bazı ülkelerin yaptırım olması gerektiği şeklinde görüş bildirmelerine rağmen, gerçekleştirilen Zirve'de Rusya'ya yaptırım kararı çıkmamıştır.

Türkiye'de 2008 yılının AB açısından parlak bir yıl olduğunu söylemek zordur. Hükümet 2008 yılını "AB Reform Yılı" ilan etmesine rağmen, iç politikada yaşanan gelişmelerden dolayı AB'nin gündemde ikinci planda değerlendirilmesine yol açmıştır.

1 Temmuz 2008 tarihinde AB Dönem Başkanlığını devralan Fransa, Türkiye-AB müzakere sürecinde dönüm noktası olmuştur. Türkiye'nin üyelik sürecine soğuk bakan ve bunu her platformda dile getiren Fransa, Türkiye'ye dönem başkanlığı süresince Türkiye'ye ayrımcılık yapmayacağını açıklamıştır.

Fransa AB Dönem Başkanlığını devralmakla birlikte gündemindeki en önemli madde "Akdeniz İçin Birlik" projesi olmuştur. İlk etapta sadece Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy tarafından dile getirilen Akdeniz Birliği, Almanya Başbakanı Angela Merkel'in projede aktif rol almak istemesi ile proje Akdeniz'e kıyaslı olan ülkelerle birlikte AB ülkelerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Sarkozy'nin ilk etapta Türkiye'nin tam üyeliğine alternatif olarak geliştirdiği Akdeniz Birliği, tüm AB ülkelerini kapsaması ve projeye Almanya'nın da dahil olması ile bir anlamda projenin amacı değişmiştir. Türkiye tam üyeliğe alternatif teşkil edebilecek "Akdeniz İçin Birlik" projesine öncelikle soğuk bakmış, Sarkozy tarafından

“Akdeniz İçin Birlik” projesinin bir alternatif proje olmayacağı garantisinin verilmesi üzerine, Türkiye 13 Temmuz 2008 tarihinde Paris`te düzenlenen Zirve`ye katılmaya karar vermiştir.

Fransa faktörü ve iç politikada yaşanan sorunlar Türkiye`de AB gündeminin ikinci planda değerlendirilmesine yol açmıştır. Durgun bir seyrinde giden AB gündeminin 2008 İlerleme Raporu`nun açıklanması ile hareketlenmesi bekleniyordu. ABD seçimleri ile Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan İlerleme Raporu`nun aynı tarihte açıklanması ve gündeme ABD seçimlerinin yerleşmesi, İlerleme Raporu`na ilişkin değerlendirmelerin askıya alınmasına neden olmuştur.

2008 TÜRKİYE İLERLEME RAPORU

2008 Türkiye İlerleme Raporu`nun diğer yayınlanan raporlardan en önemli farkı, Türkiye`de işleyen piyasa ekonomisinin varlığının vurgulanması ve Türkiye`nin izlediği dış politikaya övgünün yer almasıdır. Komisyon`un hazırladığı 2008 İlerleme Raporu`nda genel olarak dengeli bir üslup kullanılmakla birlikte, Türkiye`den ilerleme yolunda yapılması istenilen reformlar dolambaçsız bir şekilde söylenmiştir.

2008 İlerleme Raporu siyasi kriterler, ekonomik kriterler ve müktesebata ilişkin değerlendirmeler içermektedir. Raporun ekonomik kriterler bölümünde genellikle Türkiye`nin sağlam bir ekonomiye sahip olduğuna ilişkin vurgu yapılırken, Komisyon siyasi kriterler bölümünde önemli eksikliklerin varlığına dikkat çekmektedir.

Raporun siyasi kriterler alanında ekonomik kriterlerle kıyaslandığında daha fazla reformun uygulanacağı başlık sayısı yer almaktadır. Özellikle insan hakları, ifade özgürlüğü, kadın ve çocuk hakları başlıklarında önemli eksiklikler yer almaktadır.

2008 İlerleme Raporu siyasi ve ekonomik kriterlere ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

1. Siyasi Kriterler

Raporda siyasi kriterler başlığında; demokrasiyi güvence altına alan kurumların istikrarı, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve azınlıklara saygı gösterilmesini gerektiren Kopenhag siyasi kriterlerini karşılama yönünde Türkiye`nin kaydettiği ilerleme incelemektedir.

➤ **Yeni Anayasa**

Raporda Hükümet`in bir grup akademisyene 1982 Anayasası`nı gözden geçirme görevini vermesine rağmen, yeni anayasanın tartışılması için bir zaman çizelgesi oluşturulmadığı belirtilmektedir.

➤ **Reform Süreci**

Raporda Hükümet`in AB katılım sürecine ve siyasi reformlara bağlılığını açıkça ifade etmesi ile birlikte, reform sürecinde sınırlı bir ilerlemenin yaşanmasından dolayı Hükümet`ten reformları hızlandırması gerektiği çağrısında bulunmaktadır.

➤ **Yolsuzluk**

2008 yılında yapılan çalışmalarda yolsuzluk alanında ilerlemenin yaşanması ile birlikte, yolsuzluğun halen bir sorun olduğunu belirten Komisyon, yolsuzlukla mücadele kapsamında bir strateji hazırlaması gerektiğini vurgulamaktadır.

➤ **İnsan Hakları**

İnsan haklarına ilişkin hukuki araçların onaylanmasına dair herhangi bir gelişmenin olmadığı belirtilen raporda, BM İşkenceyle Mücadele Sözleşmesine ek İhtiyari Protokol (OPCAT), Birleşmiş Milletler (BM) Özürlü Kişilerin Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi`nin üç ek protokolünün onaylanmadığını belirtmektedir. Genel olarak Türkiye AİHM kararlarında ilerlemenin olması ile birlikte, Komisyon bu alanda çok fazla çaba harcanılmasına gerek olduğunu vurgulamaktadır.

➤ **İfade Özgürlüğü**

İfade özgürlüğü açısından mevcut çalışmaların genişletilmesi ve artırılması gerektiği belirtilen raporda, internet sitelerine getirilen yasağın kapsam ve süre açısından orantısız bir yasak olduğu açıklanmaktadır.

➤ **İstihdam**

Raporda kadınların önceki yıllara göre ticaret, akademi ve devlet memurluğu alanlarında yüksek oranda katılımı ile birlikte, bu oranın AB ülkeleri ile kıyaslandığında oldukça düşük olduğu belirtilmektedir. Komisyon kadınların iş hayatında daha fazla yer alması için gerekli reformların yapılmasını istemektedir.

➤ **Kıbrıs**

2008 İlerleme Raporu'nda bölgesel konular ve uluslar arası yükümlülükler bölümünde; Türk hükümetinin Kıbrıs sorununun BM himayesi altında çözümüne bağlılığını ifade etmeyi sürdürmekle birlikte, Ek Protokol'ün tamamıyla uygulamaya geçmesine yönelik hiçbir ilerlemenin yaşanmadığını vurgulamaktadır.

2. Ekonomik Kriterler

2008 İlerleme Raporu ekonomik kriterler bölümü, işleyen bir piyasa ekonomisinin varlığı, Birlik içinde rekabetçi baskı ve piyasa güçleri ile baş edebilme kapasitesi olmak üzere iki alt başlıktan oluşmaktadır. Raporda ekonomik kriterlerdeki mevcut durum genel olarak olumlu değerlendirilmekte, siyasi istikrarsızlık ve kriz olmasına rağmen, ekonominin birkaç yıl öncesine göre sağlam bir zemine oturduğu vurgulanmaktadır. Raporda Türkiye'de yaşanan iç siyasi krizin reformlara yönelik karar alma sürecini olumsuz etkilemesi ile birlikte, belirlenen ekonomik politika büyük ölçüde uygulanarak, ekonomik politikanın temel unsurları üzerindeki düşünce birliğinin korunduğu açıklanmaktadır.

➤ **Ekonomik Büyüme Hızı**

Raporda 2007 yılında büyümenin bir önceki yıla göre %6,9'dan %4,6'ya gerilediği belirtilmektedir. Bu dönemdeki büyümenin yavaşlamasının temel nedeni; toplam talepte azalma ve tarım sektörünün küçülmesidir. 2008 yılında büyüme rakamlarının % 4,2 oranında daha da gerileyerek ekonomik büyümenin yavaşladığı belirten Komisyon, bu olumsuz durum ile birlikte ekonomik performansın ve dayanıklılığın birkaç yıl öncesine göre daha sağlam olduğunu açıklamaktadır. Raporda Türkiye'de yaşanan iç siyasi krizin reformlara yönelik karar alma sürecini olumsuz etkilemesine rağmen, belirlenen ekonomik politika büyük ölçüde uygulanarak, ekonomik politikanın temel unsurları üzerindeki düşünce birliği korunarak uyum sağlandığı belirtilmektedir.

➤ **Cari Açık**

Raporda petrol fiyatlarındaki keskin artışın Türkiye'nin cari hesabına baskı yaptığını ve 2008'in ilk yarısında GSYİH'nin %6,3'ü oranında gerçekleşerek cari açığa bir önceki yıla göre artış yaşandığını açıklamaktadır. Komisyon cari açığa yaşanan artışın olması ile birlikte, uzun vadeli sermaye girişleri yüksek kalmaya devam ettiğini ve bu durumun da resmi döviz rezervlerini artırdığını belirtmektedir.

➤ **Dış Borçlar**

Komisyon dış borçlar konusunda Türkiye'yi potansiyel bir risk ile karşı karşıya kalabileceği noktasında uyarılmaktadır. Türkiye'nin dış borçları %20 oranında arttığını ve 2008 yılının ortası itibariyle yaklaşık GSYİH'nin %45'ine ulaştığı belirtilen raporda, özel sektörün dış borçları toplam borcun üçte ikisini oluşturduğu vurgulanmakta ve bu oranın hızla artması potansiyel bir riski meydana getireceği açıklanmaktadır.

➤ **İşsizlik**

Rapor Türkiye'de işsizliğin önemli bir problem olduğunu belirtmektedir. İşsizliğin %10 ile %11 arasında seyrettiği belirtilen raporda, çalışan nüfustaki kadın istihdam oranının oldukça düşük olduğu açıklanmaktadır. Bir çok insanın tarım sektöründe aile işçisi olarak çalıştığını ve bu durumun da işsizlik rakamlarını azalttığını belirten Komisyon, iş gücü piyasasının yeniden yapılanması, kadınların işgücüne dahil edilmesini ve vasıf uyumsuzluğunun giderilmesini önermektedir.

➤ **İnsani ve Fiziksel Sermaye**

Komisyon Ulusal Kalkınma Planı'nın bir parçası olan 2007-2013 eğitim reformuna 2008 yılında da devam edilmesini eğitime katılım üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu, özellikle 2007 yılında okullara kayıta kız öğrencilerde bir artış yaşandığı açıklamaktadır. Bu olumlu gelişmeler ile birlikte, raporda tarım sektörünün küçültülmesi ve yetersiz eğitimden dolayı işgücü piyasalarındaki arz ve talep güçleri arasındaki uyumsuzluğun düzeltilmesinde az bir ilerleme kaydedildiği belirtilmektedir.

➤ **Sektör ve İşletme Yapısı**

Komisyon Türkiye'de tarımdan hizmetlere sektörel kaymanın devam ettiğini, toplam işgücünde hizmetlerin payı %48'e çıkarak istihdamın çoğunluğunun hizmetler sektöründe olduğunu ve istihdamda tarımın payının azaldığını belirtmektedir.

Raporda KOBİ'lerde kayıt dışının yaygın olduğunu, KOBİ'lerin mali kaynaklara ve bilgiye yetersiz erişimleri sorunlarının bulunduğunu ve çoğunlukla gri ekonomide faaliyet gösterdiğini açıklamaktadır. Raporda KOBİ'ler bu sorunların etkisi ile katma değerini %25'ini, ihracatın %10'unu ve banka kredisinin %5'ini oluşturduğu belirtilmektedir.

➤ **AB'yle Ekonomik Bütünleşme**

Raporda Türkiye'nin AB'ye yaptığı ihracatın küçük bir oranda arttığını, ithalatta ise bir azalmanın yaşandığını vurgulamaktadır. Türkiye'nin AB'ye yaptığı ihracat 2006 yılında %56 iken, bu oran küçük bir artışla 2007 yılında 56,4'e yükselirken, İthalatta ise 2006 yılındaki %42,6 oranından %40,4'e düşmüştür. Komisyon bu durumun temel nedeni olarak enerji fiyatlarındaki artış ve Türkiye'nin AB üyesi olmayan ülkelerden ithal ettiği enerjiden kaynaklandığını belirtmektedir. Raporda doğrudan yabancı sermaye girişinde AB ülkelerinden kaynaklanan pay 2006 yılında %82 iken, 2007 yılında bu oran %66, 2008 yılının ilk çeyreğinde bu oran daha da düşerek %53 dolaylarında gerçekleştiği açıklamaktadır. 2007 yılında kişi başına GSYİH ise, AB-27 ortalamasının %43,3'ü oranında gerçekleşmiştir.

MÜZAKERE SÜRECİNDE MEVCUT DURUM

Müzakeresi Açılan ve Geçici Olarak Kapatılan Fasıllar

- Bilim ve Araştırma

Müzakeresi Açılan Fasıllar

- Şirketler Hukuku
- Fikri Mülkiyet Hukuku
- İstatistik
- İşletme ve Sanayi Politikası
- Trans-Avrupa Şebekeleri
- Tüketicinin ve Sağlığının Korunması
- Mali Kontrol

AB Konseyi'nde Onaylanıp Açılış Kriteri Belirlenmeyen ve Müzakerelere Açılması Beklenen Fasıllar

- Ekonomik ve Parasal Politika
- Eğitim ve Kültür

Türkiye'nin Müzakere Pozisyonunu Sunmaya Davet Edildiği Fasıllar

- Sermayenin Serbest Dolaşımı
- Bilgi Toplumu ve Medya

AB Konseyi'nde Onaylanıp Açılış Kriteri Belirlenen Fasıllar

Malların serbest dolaşımı, iş kurma hakkı ve hizmet sunumu serbestisi, mali hizmetler, tarım ve kırsal kalkınma, gümrük birliği, balıkçılık, taşımacılık politikası ve dış ilişkiler fasılları Kıbrıs sorunu nedeniyle askıya alınmıştır. Ekonomik ve parasal politika, tarım ve kırsal kalkınma, bölgesel politika ve yapısal araçların koordinasyonu, mali ve bütçesel hükümler ile kurumlar fasılları ise Fransa'nın tam üyelik ile ilgili olduğu gerekçesi ile engellemesinden dolayı müzakerelere açılmamaktadır.

Kıbrıs sorunu ve Fransa'nın engellemesi ile müzakereye açılmayan fasıllar şunlardır:

- Malların Serbest Dolaşımı
- İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi
- Kamu Alımları
- Rekabet Politikası
- [Mali Hizmetler](#)
- Tarım ve Kırsal Kalkınma
- Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı
- Vergilendirme
- Sosyal Politika ve İstihdam
- Çevre
- Gümrük Birliği

AB Konseyi'nde Görüşülmesi Süren Fasıllar:

- İşçilerin Serbest Dolaşımı
- Balıkçılık
- Taşımacılık Politikası
- Enerji
- Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu
- [Yargı ve Temel Haklar](#)
- Adalet, Özgürlük ve Güvenlik
- Dış İlişkiler
- Mali ve Bütçesel Hükümleri

Taslak Tarama Sonu Raporlarının Henüz Türkiye'ye İletilmediği Fasıllar

- Dış, Güvenlik ve Savunma Politikaları

2008 YILI TÜRKİYE AB İLİŞKİLERİNDE ÖNE ÇIKAN BAŞLIKLAR

1 OCAK 2008	Slovenya Portekiz'den AB Dönem Başkanlığı görevini devralmıştır.
--------------------	--

18 ŞUBAT 2008	AB Katılım Ortaklığı Belgesi'ni onaylamıştır. Konsey kararları ve Komisyon'un 2007 ilerleme raporu çerçevesinde gözden geçirilen Katılım Ortaklığı Belgesi'nde Türkiye'nin müzakere sürecinde yerine getirmesi gereken yükümlülükler yer verilmiştir.
20 ŞUBAT 2008	Avrupa Parlamentosu Lizbon Anlaşması'nı onaylamıştır. Anlaşmanın hedeflenen tarih olan 1 Ocak 2009'dan önce yürürlüğe girebilmesi için, Avrupa Parlamentosu üye ülkelere anlaşmayı hızlı bir şekilde onaylamaları çağrısında bulunmuştur.
13 MART 2008	Fransa ve Almanya'nın "Akdeniz İçin Birlik" konusunda uzlaşmaya varmasının sonucunda; Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy "Akdeniz İçin Birlik" projesi'ni AB Zirvesi'nde sunmuştur.
13-14 MART 2008	AB Konseyi Bahar Zirvesi gerçekleştirilmiştir. Slovenya'nın başkanlığını yaptığı Zirve'nin gündemini Lizbon Stratejisi, iklim değişikliği, enerji ve mali piyasaların istikrarı oluşturmuştur.
3 NİSAN 2008	Kıbrıs'ta Türk ve Rumları ayıran, başkent Lefkoşe'yi ikiye bölen Lokmacı kapısı açılmıştır. Kıbrıs'ta bölünmüşlüğü en önemli simgelerinden biri olarak görülen Lokmacı Kapısı'nın açılması ile birlikte, 45 yıl aradan sonra Türk ve Rumların karşılıklı geçişlerine imkan tanımıştır.
10-11 NİSAN 2008	Türkiye-AB Karma İstişare Komitesi'nin 24. toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantı sonrası yayınlanan ortak bildiri reform sürecinin Türkiye'yi AB'ye yakınlaştıracak bir fırsatlar penceresi olarak görülmesi gerektiği vurgulanmıştır.
21 NİSAN 2008	Avrupa Parlamentosu Türkiye Taslak Raporu AP Genel Kurulu'nda onaylanmıştır. Türkiye'nin 2007 İlerleme Raporu'na ilişkin taslak raporda Kıbrıs, ordu-sivil ilişkileri ve yargı alanında yaşanan gelişmeler ele alınmıştır. Türkiye'den reform sürecinin hızlandırması istenen raporda, reform sürecinin fırsatlar penceresi olarak görülmesi gerektiği vurgulanmıştır.
29 NİSAN 2008	Kıbrıs sorununun çözümü kapsamında Çalışma Grupları ve Teknik Komitelerin oluşturulması kararlaştırılmıştır. KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat ve GKRY Lideri Dimitris Hristofyas arasında gerçekleştirilecek toplantı sonrasında, 6 Çalışma Grubu ve 7 Teknik Komite olarak çalışmaların yürütülmesi kararlaştırılmıştır.
6 MAYIS 2008	AB-Türkiye Troyka toplantısı Dışişleri Bakanı Ali Babacan, AB Dönem

	Başkanı Slovenya'nın Dışişleri bakanı Dimitrij Rupel, bir sonraki AB Dönem Başkanı Fransa'nın Avrupa İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Jean Pierre Jouyet ve Avrupa Komisyonu Genişlemeden Sorumlu Üyesi Olli Rehn'in katılımıyla Ankara'da gerçekleşmiştir. Troyka toplantısında, Türkiye-AB müzakere sürecinde yaşanan son gelişmeler başta olmak üzere, kapatma davası, Ermeni soykırım iddiaları, 1 Mayıs'ta yaşanan olaylar ve 301. maddedeki değişiklik ile ilgili düzenlemeler ele alınmıştır.
27 MAYIS 2008	Türkiye-AB Ortak Konsey Toplantısı Brüksel'de gerçekleştirilmiştir. Toplantının gündeminde Türkiye-AB müzakere süreci ve reformlar ele alınmıştır. Avrupa Komisyonu Genişlemeden Sorumlu Üyesi Olli Rehn Türkiye'nin reformların üzerine odaklanarak, bazı fasılların açılış kriterlerini yerine getirmesi gerekliliğini belirtmiştir. Toplantıda ayrıca Türkiye'deki kapatma davalarında Venedik Komisyonu ilkeleriyle uyumlu bir şekilde verileceğine olan inanç da dile getirilmiştir.
27-28 MAYIS 2008	Türkiye-AB Karma Parlamento Komisyonu 59. toplantısı Brüksel'de gerçekleştirilmiştir. Toplantının gündemini Gümrük Birliği, Türkiye-AB ilişkileri ve kültürler arası diyalog oluşturmuştur.
12 HAZİRAN 2008	Lizbon Anlaşması İrlanda'da gerçekleştirilen referandumun sonucunda reddedilmiştir. AB üye ülkelerin onaylaması ile yürürlüğe girecek olan Lizbon Anlaşması'nın İrlanda tarafından reddedilmesi, AB içinde yeni bir krizin oluşmasına neden olmuştur.
17 HAZİRAN 2008	Avrupa Birliği ile Fikri Mülkiyet Hakları ve Şirketler Hukuku fasıllarında müzakereler açılmıştır. İki yeni faslın müzakereye açılması ile birlikte, 3 Ekim 2005 yılından bu yana açılan fasıl sayısı 8'e yükselmiştir.
23 HAZİRAN 2008	Fransa Senatosu Türkiye'nin AB üyeliğine yönelik referandum zorunluluğunu iptal etmiştir.
1 TEMMUZ 2008	Fransa altı ay sürecek AB Dönem Başkanlığı görevini devralmıştır. Fransa'nın AB Dönem Başkanlığı döneminde ele alacağı önemli konu maddelerinin tarım, enerji, iklim değişikliği, göç, savunma politikası ve Lizbon Anlaşması olacağını açıklamıştır. Ayrıca Fransız yetkililer Türkiye'nin AB üyeliğine karşı olduklarını belirtmekle birlikte, dönem başkanlığı süresince Türkiye ile müzakerelerin engellenmeyeceğini belirtmişlerdir.
13 TEMMUZ 2008	"Akdeniz İçin Birlik" Zirvesi Paris'te gerçekleştirilmiştir. Zirve'de "Akdeniz İçin Birlik" projesi ile yasadışı göç, enerji, çevre, içme suyu, sürdürülebilir kalkınma alanlarında yakın işbirliği ve dayanışmanın gerçekleştirilmesi

	hedeflenmiştir.
25 TEMMUZ 2008	KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat ile Kıbrıs Rum Lideri Dimitris Hristofyas, kapsamlı çözüm müzakerelerine gidebilecek olan süreç çerçevesinde bir araya gelmiştir. Toplantıda Kıbrıs için müzakere tarihi 3 Eylül 2008 olarak belirlenmiştir.
18 AĞUSTOS 2008	Ulusal Program'ın taslak metni açıklanmıştır. 22 Şubat 2008 yılında yayımlanan Katılım Ortaklığı Belgesi'ne cevap niteliği taşıyan Ulusal Program, hükümetin önümüzdeki dört yıl boyunca AB yolunda atacağı adımların tarihini ve bütçesi içermektedir.
1 EYLÜL 2008	Rusya ile müzakere sürecinin değerlendirilmesi için AB üye ülkeler Zirve'de bir araya gelmiştir. Rusya-Gürcistan savaşı ile ilgili her iki ülke hakkında kararın görüşüldüğü Zirve'de, Rusya Güney Osetya'dan çekilinceye kadar müzakere sürecinin askıya alınması kararlaştırılmıştır.
3 EYLÜL 2008	KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat ile Rum Yönetimi Başkanı Dimitris Hristofyas Kapsamlı Müzakere Süreci için bir araya gelmiştir. Kıbrıs'ın tek uluslararası kimlikli, federal bir hükümet olması konusunda liderler anlaşmışlardır.
15 EYLÜL 2008	Türkiye-AB Troykası toplantısı Ali Babacan, AB Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu Üyesi Olli Rehn, dönem başkanı Fransa'nın AB İşlerinden Sorumlu Bakanı Jean-Pierre Jouyet ve gelecek dönem başkanı Çek Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Karel Schwarzenberg'in katılımıyla Brüksel'de gerçekleştirilmiştir. Toplantıda katılım müzakerelerindeki süreç ve Kafkaslardaki sorunlar ele alınmıştır. Olli Rehn toplantıda Türkiye'nin tüm enerjisi ile reformlara dönmesi gerektiğini ve bu kapsamda gerçekleşecek reformların açılacak yeni fasıllardaki açılış kriterlerini de karşılayacağını vurgulamıştır.
15-16 EKİM 2008	AB devlet ve hükümet başkanları küresel finansal kriz ve Lizbon Anlaşması'nı görüşmek için Brüksel'de bir araya gelmiştir. Zirve'de kriz ortamında bankalara devlet güvencesi verilerek bankaların garanti altına alınması kararlaştırılmıştır.
5 KASIM 2008	2008 Türkiye İlerleme Raporu ve 2008-2009 AB Genişleme Stratejisi açıklanmıştır.

18 KASIM 2008	Türkiye-Avrupa Birliği Karma İstişare Komitesinin (KİK) 25. toplantısı Paris'te gerçekleşmiştir. Toplantıda Türkiye`de sivil toplum örgütlerinin katılım sürecindeki rolü, KOBİ'lerin finansmana erişimi, tüketici ve sağlık politikaları konuları ele alınmıştır.
----------------------	--